

Van Borghende tot Borne,een cursus over de Bornse geschiedenis

Redactie

Dit voorjaar heeft onze heemkundevereniging een cursus verzorgd over de Bornse geschiedenis. De vereniging geeft daarmee invulling aan één van haar doelstellingen. Aan de hand van het cursusboek vertelde de samensteller en cursusleider Martin Thiehatten de deelnemers over verschillende aspecten uit de Bornse geschiedenis. De redactie schoof de laatste cursusdag aan in de lesbankjes.

Cursusaanbod

De cursus bestaat uit zes lessen en is op zaterdagen in de ochtenduren uitgevoerd. Behandeld werden:

- Agrarische geschiedenis en het ontstaan van Borne;
- Geschiedenis van het Weleveld;
- Geschiedenis van de kerken in Borne;
- Geschiedenis van uitvaartrituelen en de begraafplaatsen;
- Geschiedenis van de kleine industrieën;
- Geschiedenis van de textielindustrie.

Voor leden van de vereniging bedragen de kosten € 72,50. Iedere les bestaat uit één uur theorie, vervolgens een koffiepauze en daarna een excursie, verzorgd door een materiedeskundige. Zo zijn er onder andere excursies naar de Meijershof, de RK Stephanuskerk aan de Grotestraat, de joodse synagoge en weefdemonstratie in het Bussemakerhuis.

Cursusleider Martin Thiehatten, afkomstig uit Enschede en al ruim 40 jaar woonachtig in Borne, weet meer van de plaatselijke historie dan menig geboren en getogen Bornenaar. Hij is één van de gidsen die rondleidingen verzorgt in oud-Borne. De laatste jaren heeft hij zich ook toegelegd op het geven van cursussen over de historie van Borne. Eerst voor het ROC van Twente maar nu voor onze eigen heemkundevereniging.

Cursusleider Martin Thiehatten vertelt over de Bornse historie aan de hand van een powerpoint presentatie en het door hem samengestelde cursusboek.

Les 6 uit het cursusboek: Geschiedenis van de Bornse textielindustrie

De cursus

De cursus wordt gegeven in Kulturhus de Bijenkorf. Ook een vertegenwoordiging van de redactie van *Boorn en Boerschop* is om 09.30 uur aanwezig. In plaats van de gebruikelijke zaterdagkrant thuis met vers nieuws uit Borne duiken we nu de geschiedenis in aan de hand van het cursusboek en de powerpoint presentatie die Martin ter ondersteuning van zijn les gebruikt.

Deze keer gaat het over de textielindustrie en natuurlijk ook over de familie die haar stempel op Borne heeft gedrukt: de Spanjaards. We weten nu ook wat "et vrös em op 'n emmer" betekent en wat dat te maken heeft met de textiel industrie. Weet u ook wat met deze uitdrukking wordt bedoeld?

Het uurtje theorie vliegt voorbij en gezamenlijk lopen we naar de synagoge waar mevrouw Cohen al op ons staat te wachten. Zij vertelt over de totstandkoming van het synagoge complex (synagoge, schoolmeesterswoning en badhuis) en over de joodse historie van Borne. Vervolgens bezichtigen we de synagoge. Binnen krijgen we nog meer te horen over het joods leven in Borne en over de bijna volledige verwoesting van de gemeenschap in de Tweede Wereldoorlog.

Na afloop van de excursie in de synagoge gaan we aan de koffie in het Bussemakerhuis en we praten na over de zojuist opgedane kennis.

In de synagoge vertelt mevrouw Cohen over de Bornse joden

Mevrouw Kleerebezem vertelt over de familie Bussemaker

Er wacht ons nog een tweede excursie met een weefdemonstratie. In het Bussemakerhuis vertellen mevrouw Kleerebezem en mevrouw Sassen over de familie Bussemaker. Jan Bussemaker was linnenreder (handelaar) en noemde zich fabrikier. Zo horen we dat de familie het al bestaande pand, oorspronkelijk uit 1655, in 1779 voorzag van een nieuwe voorgevel toen zij er ging wonen en werken. En wat we ook niet wisten: vanaf de straatkant gezien was de linkerkant van het pand het woongedeelte en rechts was het bedrijf.

Sinds de jaren '60 heeft het huis een museumfunctie. Bij de huidige inventaris horen zes oude houten weefgetouwen. Op één van deze getouwen gaf mevrouw Sassen tijdens deze excursie ook nog een weefdemonstratie.

Al met al een vol programma op deze laatste cursusdag.

Reacties van cursisten

De redactie heeft enkele cursisten gevraagd hun ervaringen op papier te zetten. Een bloemlezing: *Na de zes zaterdagochtenden zie je wel tien keer zoveel als je rondfietst en wil je nog veel meer weten dan je al opgestoken hebt. Ik heb geïnformeerd naar een vervolgcursus "voor gevorderden". Die is er nog niet...Maar als die komt ga ik zeker weer meedoen.*

Eigenlijk zouden alle Bornse ingezetenen en in het bijzonder de leden van de heemkundevereniging de cursus gevolgd moeten hebben.

De cursus en het bijbehorende mooie boekwerk laten op een korte en bondige wijze een blik in de Bornse geschiedenis zien.

Velen van ons denken heel veel van Borne en omgeving te weten/kennen, maar steeds weer kom je er achter dat Borne een wel heel bijzondere geschiedenis heeft en leuke anekdotes kent:

Het boerenhuis "Los Hoes" was verdeeld in drie gedeelten; 't baovenende (boveneind) is het woongedeelte aan de voorkant, 't nienende (benedeneind) vanaf de niendeur aan de achterkant; de deel; (tussengedeelte) het leefgedeelte van mens en dier. De stiepel is de uitneembare paal v.d. dubbele deur (niendeur). Witte wieven is "weiss" – wijs, dus wijze vrouwen.

Borne was de eerste plattelandsgemeente in ons land met elektrische straatverlichting. In 1767 telde Borne 8 bierbrouwerijen, 14 herbergen op 200 gezinnen. Borne was in 1820 op 2 na de rijkste gemeente, 4 fabrikeurs waren heel rijk, maar 60% van de inwoners leefde onder de armoedegrens.

De eerste steenbakkerij in Borne was er in 1646. Van 1864 tot 1959 had de familie Morselt haar steenfabriek aan de Tichelweg. Scholten beëindigde zijn steenfabriek in 1969 aan de Steenbakkersweg.

Deze en vele leuke wetenswaardigheden worden door Martin Thiehatten op een bijzondere wijze tijdens zijn cursus verteld.

Wij, cursisten hebben hier met zijn allen met veel plezier aan deelgenomen. Martin hartelijk bedankt.

Volgend jaar weer een cursus

Volgend jaar wordt deze cursus opnieuw gegeven. De eerste cursusdag is zaterdag 20 februari en de laatste is op 27 maart. Voorkennis is niet nodig. Er is plaats voor 15 deelnemers en de eerste aanmeldingen zijn al weer binnen!

Met dank aan:

J. Wegter en J.R. Dijkema voor hun reacties op de cursus.